

DANIČA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIV.

V Ljubljani 3. prosenca 1861.

List 1.

Pogled v novo leto.

Je mar že dan? Al kaj se tako sveti? —
Prav čudna se mi ta svetloba zdi —
In kaj ta šum? Je jelo mar germeti? —
Se vsaj v potresu zemlja ne šibi!

• •

Napočil dan nam je — dan nov'ga leta,
Al tamen je in tamno le obeta,
Svitloba čudna skoraj ni od tod;
Ker dneva luč je vse bolj mila,
Ljubezen božja prvo je vstvarila,
Življenje vdihla ona vsim. povsod.
Te luči svit pa jemlje vid; gotovo
Naznanja nov'mu letu osodo novo.

In res! zdaj vidim — bliska se v daljavi,
Prečuden žar bliži po vsi planjavi —
Tud blizo že — glej, blisk od vseh strani!
Vihar in grom, in šum, morja valovi,
Zdaj vém od kod, čigavi ste sinovi,
Že sam spomin na vas duhá mori.
Serce globoko zdiha, plašno vpraša:
Kaj st'riti je? kaj bo osoda naša?

Samoten po soparnim zraku plava
Junaški orcl. Res kraljeva slava
Mu clò v obupu up obeta še;
Al blisk očes mu jasnih vid že jemlje,
Ozira se po miru terdne zemlje;
Peruti kerpkih moč pa peša — ne.
Nevihte sila. šum valov ga moti,
De komaj tir pozná scer znane poti.

In po valovji divjim, glej dervijo
Viharji grozni Čoln, in mu protijo,
Kar svet — kar pekel strašniga pozná;
Ko Barka bi napisa ne imela.
De moč peklá ne bo nad njih vesele,
Bi upa zvezda mnogim ugasnilá;
Al kermi Eden jo, ki zapov'duje
Viharjem. On ne spi, On vedno čuje.

Bo zopet jasno solnce nam sijalo,
Čistejši, milejši nas ogrevalo —
Meglice take ga ne otamnó; —
Že hujši presijalo je tamnine,
Rešilo Čoln iz silniši globine:
Serce zaupaj, ni zgubljeno vse!
Dokler ti svete Vere luč še sveti,
Ti ni strahú valovja koperneti!

Al le čuječimu ti bo rešenje,
Le močnim se obeta še življenje;
Spijoče, mlačne čaka le pogin.
Svitloba bliska jih bo oslepila,
Valovja moč jih v brezno zagernila;
Zastonj bo njih zdih'vanje 'z globočin.
Drevesu se ponuja še čas gnade.
Al obležalo bode, kamor pade!

In kaj si ti obetaš, draga Mati *)
Iz te nevihte? Oj pač časi zlati
Ti težko bodo pričeteli v nji!
In v sili družih sebe bogatiti,
In v svoji vnetvi drugo vse čertiti:
Kaj praviš Mati? kaj se tebi zdi?
O Slavljena! le slavno hočeš slavo,
Le čisti ven'c naj lepša tvojo glavo!

Veliko žuga, malo le obeta,
Začetek ne veseli nov'ga leta;
Pa kaj! saj ena vender le veljá!
Studenca živ'ga le ne zapustiti,
Potem se ni nam bat' kapnice piti;
Kdor vse ima nam tud vse lahko da.
Pravica če tud v sili onemaga
Je vender nje, če pade, dvojna zmaga.

Po jasnim zraku se kraljevo zibal,
Prot večnim' Solncu prosto bode dvigal
Se orcl. O veseli, srečni dan!
Po mirnim morji plavala bo Barka
In veselila Solčniga se žarka,
Ker grozni šum valovja bo razgnao.
In Slavi nova slava bo zorela;
De zvestih le sinov bi kaj imela!

Bonač.

Za novo leto.

Vidil sim neizrečeno veliko polje, dolgo in široka, kakor dalječ je le okó seglo. Na koncu tega polja sta bila griča dva. Na prvem je bil vert, v vertu pa angelj s kelihom terpljenja; na drugim je bila postavljena britka martra. Čez prvi grič je bilo s svitlo-leskečimi čerkami zapisano: „Getzemani;“ čez drugiga pa: „Golgota.“

Na tem nezmérnim polji sim vidil veliko veliko ljudi, vsake starosti, vsaciga stanú, ki so vsi neprenahama kopali vsaki svojo njivo; kakor mu je bila odločena. Zares čuden pogled.

Eni so neznano čudno, prav moško se deržali pri tem kopanji; vidil sim, kako so visoko vzdigovali svoje že skvečene matike, zato de bi jih drugi vidili, kako znajo. Tudi so okrog pogledovali, če jih kdo gleda, ter se jim je na obrazu bralo, kako hrepené, de bi jih kdo hvalil. Pa tudi druge so pikali, de ne znajo, naj torej gledajo na njihovo delo. Ti vsi so mislili, de so nar bolji med vsimi kopachi.

Drugi so bili pa tako zamišljeni v delo, de niso imeli časa še okrog sebe pogledati ne; tako skerbno so grebli po persti, de si še pota z obraza obrisati niso utegnili. Ni jim bila zadost matika, tudi z rokami so vso perst premetali, vsako kepo so zdrobili in pregledali, še na njivo svojiga soseda so včasih z matiko mahnili in perst na svojo njivo potegnili; ali če jim sosed tega ni pustil, so z nogo nanagloma kako sosedovo kepo na svojo njivo bercnili. Kakor so vedili in znali, so res skerbno kopali. Ti so bili

*) Slovenija.

lačni in žejni, nekteri vsi raztergano oblečeni, celo bosí so bili eni.

Spet druge sim vidil, ki so bili kaj lepo oblečeni, tako so bili nališpani, kakor de bi na plesiše čakali. Vidil sim mladenca, kteri je imel nalosane škorne, jerhaste hlače, žametov persnik, židano ruto, kastorski klobuk, pa še kapo s čopami pod klobukam. Prav po koncu je hodil in se skazoval. Njegov sosed je zavoljo vročine pokrivalo preč verigel, je pa imel lasé kakor konjsko grivo čez čelo, kar ga je pri kopanji zelo motilo, ter je vedno z glavo otrepal in na levo lasé metal. Bil je tudi ta kaj nališpan. Tudi je bila na njivi dekla vsa nalepotičena z raztergano pečo na glavi; pa mende je bil le tak berkal ali mreže, prevezane čez glavo, kakor oslovske ušesa. Bila je prav gorko oblečena; se vé de je ni imela niti na sebi, ktero bi bila sama napredla; vse ptuje blago — sama pajčevina. Na nogah, se mi zdi, je imela celo žametove šolnice. Ni vedila, kako bi se zvijala in zijale prodajala. S svojimi zarudečelimi očmi je vedno okrog sebe švigala, imela je tudi ogledalo ali špegel pri sebi, v kteriga se je včasí pogledovala; in mati njena, ktera je vsa razcapana in pokvečena zraven nje kopala, je imela strašno veselje nad to svojo lepo hčerjo, ter je vedno še kaj popravljala na njenim oblačilu. Ti tako oblečeni so se le posmehovali, in marsikaj norčevali, kar ne gre in je greh.

Eni kopačev pa so bili prav revni na videz, kakor de bi bili vsi razstradani, lačni in žejni; vsi zeleni so bili. In ti so včasih po strani pogledovali na sosedovo njivo; in če so vidili, de sosed dobro obdeluje svojo njivo, so ga prav pisano pogledovali, in za posušenimi žnablji so se skerhani zobje kazali, s kterimi so škripali. Če so pa vidili sosedovo njivo slabo obdelano, so na debelo oči odperli, spet naglo obervi pobesili in posmehljaje naglo kimali z dolgo mersavo brado.

Spet drugi so bili pa prav rejeni; rudeči, kakor de bi jih bila burja obrila. Ti se niso pozabili; imeli so seboj polne vreče kruha, potvic, štrukljev, mesa kuhaniga in pečeniga; tudi barivce, majolike polne vina in tudi žganja. Predenj so nekterikrat mahnil z matiko, so trikrat ali še večkrat jedli in pili. Ti so si bili dobri, so se s pijáčami in z jedmi ponujali Tem za kopanje ni bilo dosti mar. Pa so bili zberčni; ni bila vsaka jed za nje, tudi vino so le dobro serkali.

Eni teh čudnih delavcov so bili pa prav hudovoljni. Drugim so namreč nagajali; če so le mogli, so kamen, ali ternja, ali plevela, ali kar so imeli, na sosedovo njivo vergli, ter so jim tako težko delo še težej delali.

Eni so pa vedno dremali. Če so le enkrat matiko težko vzdignili, že so se ulegli in pospali. —

Ti kopači vsi sploh meni niso všeč bili. Ne eden se ni oziral proti koncu nezmerniga polja, kjer sta bila svitla griča dva.

Bilo je pa med temi delavci več družih pridnih, ki so svoje delo prav skerbno opravljali. Vidil sim, kako so se trudili in težko kopali; včasih je solnce grozno pripekalo, pa je spet burja neizrečeno brila, huda ura je privrela in bali so se, de bi jim vsiga že storjeniga dela ne pokončala. Tudi sosedje so jih motili, jim nagajali, jih zaničevali. Pa za vse to niso dosti marali. Vidil sim pa, de so ti skerbni delavci večkrat se ozirali na tista dva griča ob koncu polja. In kader se je kdo ozel na prvi ali drugi grič, se je prikazal angelj s kelihom terpljenja, ali pa se je vidila britka matra; zadej za griči pa se je neznano milo-lepo zablížalo, in od tam je šinil vselej svitel žark na delavca. In zdelo se mi je, kakor de bi bil okrepečan, na novo poterjen, in lahko je vzdignil svojo matiko, ter skerbno kopal naprej svojo njivo.

Na enkrat se mi je zdelo, kakor de bi bil vidil serca vsih teh čudnih kopačev. Serca unih, ktere sim pred popisoval, so bile vse persteno-mesene, kakor so bili ali v

zemljo — v perst zamišljeni, ali pa so svojimu poželenju — svojimu telesu stregli. Serca pridnih delavcov pa, tistih, ki so se na nje gričke ozirali in so bili od tam s precudnimi žarki okrepečani — serca teh so se mi pa zdele take, kakor sim vidil serce, kakoršniga derži sv. Avguštin v roci. Neznano lep plamen je puhtel iz njihovih serc; puhtel je pa le proti tisti nezapopadljivo lepi blišobi tam za unima gričema.

Vsi ti delavci pa so kopali v enomer naprej, in kdor je tri sto in petinšedesetkrat ali eno več mahnil, je začel novo brazdo, in je kopal tako dolgo, de je bila njiva skopana. Bile so pa njive majhne in velike. Več teh kopačev sim dobro poznal; še več pa tudi ne, ker bilo jih je brez vsiga števila. Mislim, de so bili: vsi ljudje vesvoljniga sveta. —

Kód si ti kopal, ljubi moj, ki to bereš ali brati slišiš; kolika je bila tvoja njiva? tega ne vem. To se mi pa zdi, de skor nobena njiva ni imela sto brazd; majhnih je bilo nar več. Ali si bil med unimi, ktere sim na prvo popisal, ali med drugimi, tega ti naravnost ne bom pravil. Ti pa že nekoliko veš, med kterimi si, ali med tistimi, ki imajo persteno-meseno serce; ali med unimi, ki imajo serce, kakoršniga ima sv. Avguštin.

Če misliš nar večkrat na pozemeljsko, želiš le po posvetnih nečimernostih, govoriš nar raji od svojiga dobička, pregleduješ svoje šrambe, preštevaš svoj denar, — če si na to revno zemljo ves navezan, išeš le na zemlji edino veselje; si podoben kertu, ki vedno po zemlji rije, tvoje serce ljubi zemljo, je persteno.

Če pa so tvoje poglavitne misli, kako bi svetu dopadel, skerbiš, kako bi se oblačil, govoriš od svojih lepotij, ogleduješ sebe in druge in kalup svojiga života lišpaš kakor nar lepsi veš in znaš, svojimu gerlu strežeš, rad le dobro ješ in piješ, tudi čez potrebo, imaš trebuh za svojiga Boga; če svojimu poželenju strežeš, svoje oči nespodobno paseš, svoje ušesa k nesramnim pogovoram obračaš, svoj jezik z njimi skruniš, se v nesnagi in nečistosti valjaš: — je tvoje serce meseno.

Če je pa tvoje serce persteno-meseno, kaj ti bo to pomagalo za večnost? Ti namreč dobro veš, de nisi le telo, de imaš tudi dušo, ktera bo na vekomaj živela. Kaj bo pomagalo posvetnjakam, ki se toliko trudijo za ta svet, toliko rijejo po ti zemlji, toliko hrepené po nečimernosti sveta? Kaj jim bo na koncu življenja ostalo? Kakošen dobiček ima zdaj Napoleon I., ko je skor vesoljni svet prerogovilil? Kaj bo ostalo Napoleonu III., kaj sardinskimu roparju, ki hočeta svet prenarejati? Kmaló, kmalo bota tudi oná njivo svojiga življenja dokopala, brazde bo zmanjkalo; in kaj bo pa potem? Ti in njim enaki veliki in mali Napoleoni se pri kopanji svoje njive premalo ozirajo na „Getzemani“ in na „Golgoto;“ pa tudi jim od ondot pomoči pričakovati ni, dokler taki ostanejo.

Svet in njega nečimernost preide. Kmaló boš tudi ti njivo svojiga življenja prekopal; kaj boš žel? kaj bo plačilo tvojiga truda, ako je tvoje serce persteno-meseno? —

Če pa pri svojim vsakdanjim terpljenji, pri svojim vojskovanji, kadar hudo poželenje pripeka ali burja nesrečne mladosti okrog tebe brije, ali ti huda ura vsakterih skušnjáv hoče že pridobljeno dobro vzeti, ali kadar povodenj britkosti, križev in nadlog pride čez te; če pri vsi ti nevarni vojski seboj, s svetam in s hudobnim duham svoje oči povzdiguješ na tista dva griča in vidiš tam v duhu svojiga Zveličarja piti kelih terpljenja, ali ga gledaš na križi visečiga, ki do zadnje kaplje stoči svojo kri in to vse zgolj iz ljubezni do tebe; — o verjemi, de bo gotovo žark Božje milosti ali gnade prešinil tvoje poterto serce in vnovič boš ložej matiko vzdignil ter neutrudeno naprej kopal njivo svojiga zveličanja. O blagor ti! če te britkosti in težave in vsakdanje nadloge zagrezniti hočejo, pa vzdignes

svoje serce proti „Getzemani in na Golgoto“ in pregleduješ v dubu svojiga Zveličarja, ki pije kelih terpljenja, Ga slišiš na križi visečiga prositi za svoje neusmiljene sovražnike; o pač se bodo spolnile nad taboj besede preroka Izaija, ki pravi: „Z veseljem bote zajemali iz studencov svojiga Zveličarja.“

Ne bodi, ne bodi med tistimi kopači na širokim polji življenja, kateri z mnogimi pregrehami obloženi išejo le v persti svoje sreče, svojiga zveličanja, ki imajo persteno-meseno serce. Oziraj se pri vsakim mahljeji, to je, vsaki dan na „Getzemani in Golgoto“ in verjemi, od tam ti bo moč došla, ložej vse britkosti prenašati, ložej vse skušnjave premagovati. — Premišljuj večkrat, koliko je Jezus Kristus, tvoj Odrešenik, terpel za te. Sv. Francišk Salezij pravi: „Vsaka rana Zveličarjeva nas uči, de moramo tudi mi terpeti iz ljubezni do Njega.“ In pristavi: „To je učenost svetnikov: za Kristusa stanovitno terpeti, in kmalo bomo sveti. Kakošna ljubezen se mora vneti v našim sercu, če pregledujemo plamen, ki gori v Jezusovim sercu!“ Sv. Alfons pa pravi: „Kdor veruje in premišljuje, koliko je Jezus za nas terpel, mora ljubiti Boga.“ Če pa ljubiš Boga, boš tudi vse iz ljubezni do Njega storil. Torej pravi sv. Avguštin: „Ni boljšiga, si zveličanje zagotoviti, kakor vsak dan premišljevat, koliko je Jezus za nas terpel.“ In sv. Bonaventura pristavi: „Rane Kristusove so rane, ki kamnite serca omehčajo in ledene duše vnmajajo.“ De boš pa spoznal zaklade, ki so v Jezusovim terpljenju shranjeni za té, pravi neki cerkveni učenik, beri popis britkiga terpljenja Jezusa Kristusa. In sv. Krizostom piše: Pobožno in vedno premišljevanje terpljenja Jezusa Kristusa je varstvo malim, učenik nevednim, modrost priprostim, mlek otrokam, reja mladenčem in devicam, hrana odraslim, moč spokornikom, bramba slabim, zdravilo bolnim, pomoč grešnikom, svet pravičnim, zaklad ubogim, zavetje nesrečnim, in pribežališe vsim, ki v britkosti zdihejo.“

Ako hočeš vse to ob enim, vzemi in prebiraj bukve, ki so ravno kar z dovoljenjem vis. čast. Ljubljanskiga škofijstva na svitlo prišle in se pri M. Gerberji v Ljubljani dobivajo, ki se jim pravi:

GETZEMANI in GOLGOTA.

Šola ponižnosti, pokoršine in ljubezni do smerti.

Bukve premišljevanja in molitve k časti britkiga terpljenja in smerti našiga Gospoda Jezusa Kristusa, po premišljevanji pobožne nune „Ane Katarine Emerih“ po devetim nemškimi natisu poslovenil

Janez Volčič.

Pristarek. Imenovane, prav lično na lepim papirji natisnjene bukve obsegajo po predgovoru življenje pobožne nune Ane Katarine Emeriške od 6. do 22. strani; nadalje po vvodu v I. delu nauk od premišljevanja sploh, od premišljevanja Jezusoviga terpljenja posebej, in od skušnjav zoper premišljevanje ter nasprotnih pomočkov do 80. str. V II. delu so premišljevanja britkiga terpljenja in smerti našiga Gospoda Jezusa Kristusa, razdeljene za zjutraj in zvečer, vse dni skoz mesec do 439. strani. V III. ter poslednjim delu so prav obširne pobožne opravila za počesevanje nar svetejšiga terpljenja in smerti našiga Gospoda Jezusa Kristusa do 640. strani. — Iz tega se vidi, de so imenovane bukve kakor nalaš prav posebno pripravne za tiste, ki želijo postni čas z zveličavnimi premišljevanji in pobožnimi vajami spolniti; pa tudi dobre in koristne za vselej in vsaki čas, ker Zveličarjeviga terpljenja nikoli ne smemo pozabiti.

Vred.

Beseda zastran slovtva, zlasti cerkveniga za novo leto.

Narodnost, narodovnost, narodovost, domoljubnost, rodoljubje in kakor se sicer še kje kliče in imenuje, — od te reči se drevi in davi veliko govori in piše, in neprevidama sem ter tje novi dnevnik in časnik vstajajo, de ljudstvo k zavednosti za njegov lastni narod zbudajo in oživljajo in mnogo se piše, de bi zbudjeni živeža — Bog daj: tečniga — imeli. Naj se budi, oživlja narodovni duh v prid in blagor lastniga naroda, ne pa v zaničevanje, v škodo ali celo zatiranje družih narodov in narodovnost: sej smo vsi vender le bratje, naj že koga kliče: pobratim, Bruder, fratello, himvër in kendeš barátom, ali kar že bodi.

De iz ponemčevanja ali potalijančevanja Slovencev bi ne bilo dobre kaše, je skorej gotova reč. Tudi za vero je tista filisterska napol-olika z ošabnim grebenam tujsine dostikrat pravi strup. Skušnja kaže, de nejevera se zalega od zgorej doli, od napčno in lažnjivo izobraženih, od tucih, ki so si z učenimi pa brezverskimi in okuženimi knjigami možgane naterpali in serce omamili. Torej jim vekomaj lepi katekizem od šest resnic in deset zapoved več ni po njih volji in so jih, ne mara, tudi že davno pri svoji učenosti pozabili.

Neoverzljiva resnica pa je: Quot linguas cales, tot personas vales: kolikor jezikov znaš, za toliko ljudi veljaš. Torej so tuji jeziki ključi do bogastva tujiga slovtva in neogiblivo potrebni za višji oliko. Dostikrat je tudi sploh dobro in koristno, se ozreti v sosedovo hišo in se kaj dobriga naučiti. De se pa vender narod sploh zobrazuje in lika, ni treba tujiga gnoja tistih zaljubljenih in umazanih „theaterštükov“, nezbožnih „filosofov“, naturalistiških „naturforšerjev“ in družiga enaciga v še precej deviško slovensino prestavljati, ne garjevih pesem po tujim sedlu ali tudi po kopitu pijanih in butastih ponočnjakov kovati in skladati. Olikovanje Slovencev naj ima v katoliški veri svojo podstavo in potem naj se v slovenskim duhu razcveta; to bo dajalo prijetin duh, kakor slovenske cvetice šmarnice; Slovenci — tudi priprosti — bodo radi segali po enacih slovtvenih izdelkih.

Slovenkam bukev in časnikov pisati naj se nihče ne loti, kdor nima katoliškiga serca in slovenskiga duha. Česar tega dvojiga pisavec pogreša, bo zmotnjavo delal in ne olikoval Slovencev.

Ker pa siehern trezin človek dobro vé, de nam je le kratek čas na zemlji odločen, in de „eno potrebno“, ako smo modri, nam mora vedno pred očmi biti; torej je posebno duhovstvu, pa tudi vsim vernim Slovenkam, pred vsim drugim na to gledati, de pri svetnim olikovanji cerkveno, dušno ne zastaja, in de vse posvetno slovtvo vero podpira. Narodovnost se zdaj vuema v živ plemen, buhti kakor kadar se log vžgè in vpali; besede kažejo in razodevajo, s kako močnim duham so nekteri spisi papirju zročeni, in kakoršni duh jih je pisavcu navdajal, enak navdaja braveca, ako ga že kak nasprotin oginj ne podžiga.

Pri gorečnosti za narodovnost in posvetno slovtvo pa se serca od edino potrebniga odvracajo, duh je za vero čez dalje bolj merzel, ako se cerkveno slovtvo zanemarja, ako s posvetnim slovtvam saj v enaki meri in v narodovnim duhu, kolikor je prav, ne gre dalje. Od tod se prav lahko dogodi, de bo človek, nevedoč kdaj, malikovec. — narodnost pa njegov malik. Torej morebiti ne bo odveč, ako opomnimo, de naj tisti gospodje duhovni in drugi, ki znajo lepo in mično slovensko pisati, nikar peresa iz rok ne denejo; ali naj ga saj večkrat zopet v roko vzamejo, ter naj v prijazni slovensini napisejo sem ter tje kak spis v prid dušnih potreb našiga naroda, in naj ga pošljejo Danici, ali kamor jim je ljubši: Dummodo praedicetur Christus.

Koliko sploh dobri spisi v časnikih koristijo, nas pričuje, kar nasledva. Dopis iz Českiga v „Gegenwart“ se pritoži zavolj primerno majhnih darov za sv. Očeta v uni deželi, in pravi: „Prejden je klic k temu (od zadevnih škofijstev) prišel, je bilo občinstvo že davno pretentano in bežalo so pred duhovnam skoz zadnje vrata. Veči nemšk ali češk list bi bil sv. Očetu več koristil, kakor veliko priserčnih pridig in škofijskih okrožnic, ki so dostikrat malo znane. Dandanašnji ise vsaka stran svoje edinstvo ali časnik imeti. Le katoličan počenja pregrešno beračijo, ker si svojo novoželjnost pri nevernikih in judih uzasuje, zraven tega pa (judje in neverniki) naj hujši udrihajo kakor na berača.“ — Ali se ne vidi iz tega, kako potrebno je urno in podstavno podučevanje zoper podpihovanje, zapeljevanje in razširjanje lažnjivih misel in nauk?

Vse tako kaže, da se bodo mnoge narodovnosti odsilimal kar hitro razcvetale, ker čas je taki, naj že bodo zunanje zadeve vgodne ali nevgodne. V tem prizadevanji pa jih hoče tudi država tečno podpirati, kakor novi minister Šmerling v svoji okrožnici do deželnih poglavarjev obeta, rekoč: „Učenost je moč. Med naj tehtniši deržavine naloge štejem, da po svoji moči podpira blago prizadevanje vsih narodovnost, ki se same od sebe trudijo na višji stopnjo izobraženosti povzdignite se. . . . Vlada ne bo ničesa v nemar postila, kar premore enaka skerbljivost za vse storiti.“ Minister naravnost zaterjuje, „da vlada kratko in malo ne misli, kakoršne koli si bodi narodovnosti poptujčevati, ker je prepričana, da bodo vsi deržavljani vladi tolikanj priserčniši podložni, kolikor bolj bodo vidili, da je od vlade njih narodnost ne le varna, ampak tudi podpirana.“ — Naša naloga od Boga in sv. Cerkve pa je, skrbeti, da se narodovnost v cerkvenim duhu razcveta. Torej bi morebiti ne bilo odveč, ko bi tudi Terst ali še kako drugo slovensko mesto kak cerkven list zmed sebe obudilo. Ako ravno namreč slovenski listi po vsim Slovenskim sežejo, se jih vender mende v lastnim okrožji navadno nar več razpeča. (Dal. nasled.)

Blagoslovila ali žegni matere katoliške Cerkve *).

I. Splošni nauk od blagoslovil.

Kaj so blagoslovila?

Bog, ki je neskončno usmiljen in dobrotljiv, je za sedem nar večih potreb človeškiga življenja odperl sedem zlatih studencov, iz katerih revnim popotnikom na zemlji neprenehama silno velike milosti ali gnade tečejo. Ti studenci so sedmeri sveti zakramenti. Blagor njemu, kdor jih rad in vredno prejema, zakaj postavil jih je Kristus sam v zveličanje naših duš.

Za druge manjši, pa vender dosti rezne potrebe našiga življenja ima sv. Cerkve druge pomočke, ki jih utegnemo imenovati blagoslovila ali žegne (Sacramentalia, benedictiones ecclesiasticae). Blagosloviti kaj pomeni namreč, taisto Bogu zročiti, Bogu darovati, dati ali tisto stvar za Božjo čast, za svete opravila odločiti; pomeni tudi, dobro vošiti, srečo, blagor nad človeka ali drugo stvar od Boga prositi.

Blagoslovljujejo se ljudje in druge stvari.

* Z današnjim listam smo pričeli v Danici razlagati imenitni in posebno potrebni nauk od blagoslovil ali žegnov svete matere katoliške Cerkve. Ta nauk, ki smo ga skerbeno izdelali po obrednikih (ritvalih) in po mnogih nar boljših virih, kar nam jih je bilo znanih, je za slovensko častito duhovstvo in ljudstvo tolikanj potrebniši, ker nimamo še nobenih enacih bukev, ki bi to reč razlagale. Vidili bodo pa tudi verni Slovenci, kateri so pravi in resnični „žegni“ in kakošna je njih moč, ter se ložej ogibali toliko vraž, izmišljenih in podtaknjenih „žegnov.“ ki le kazijo čisti nauk sv. vere in utegnajo bogoljubnemu življenju prav veliko škodo delati.

Zakaj pa se ljudje in druge stvari blagoslovljujejo in Bogú in v Božjo čast zročujejo, odmenjajo, darujejo: ali ni vse Božje, kar koli je stvarjeniga?

Vse je bilo Božje, za Boga in v Njegovo čast vsvarjeno, tode z greham prvih človekov je s človekam vred tudi vsa natora prekletstvu zapadla. Kristus Jezus je človeka in natoro prekletstva s svojo smertjo rešil; sveta mati katoliška Cerkve pa je poklicana, to Jezusovo odresenje človeku in natori prilastovati, oba z Bogam spravljati, pritaknjeniga okletja reševati, in tako vse človeško življenje zopet pod Božji blagoslov als žegen djati. To milost Jezusoviga odresenja človeku sv. mati katoliška Cerkve pred vsim drugim pri svetim kerstu vlasti, ker po sv. kerstu mu je odpušen izvorni greh in se vdeleži vsiga bogastva Jezusoviga neprecenljiviga zasluženja. Sicer pa sveta Cerkve človeku dobroto Božjo, zlasti tudi za telesni blagor, še v mnogoterih okolišinah našiga življenja od Bogú prosi, kliče in na nas obrača, ter moli, da naj bi stvari človeku v blagor teknile, da naj Bog od njih odvzame prekletstvo, ter stori, da nam ne bodo ne na duši in ne na telesu škodovale itd.; ali pa stvari na ravnost v Božjo službo odločuje, kakor je tudi človek pri sv. kerstu v Božjo službo posvečen. To se godi po cerkvenih blagoslovilih ali žegnih (Sacramentalia, benedictiones ecclesiasticae).

Kaj tedaj sv. Cerkve dela, kader blagoslovlja?

Ona Božjo pomoč nad ljudi in stvari prosi in kliče, hudobniga duha in njegovo moč pa od njih v Jezusovim imenu odganja, in jih tako očišuje, Bogú bolj dopadljive dela, ali pa popolnoma v njegovo čast odločuje. Ker sv. Cerkve pri blagoslovilih tudi hudobniga duha odganja, torej so pri tih cerkvenih opravilih večkrat tudi mnogotere zarotila, s katerimi se sovražniku naše duše zapoveduje, da naj odstopi, tisi stvari ne škoduje itd. Kristus je bil namreč sicer na križu satanu glavo sterl, to je, mu moč škodovati odvzel, in je svet rešil njegove sužnosti in prekletstva; vender pa ne tako, da bi satan ne mogel od tistihmal čisto nič več prizadeti, ampak tako, da je Jezus svoji Cerkvi oblast dal, hudičevo silo odvracati, tisto moč nad hudobnimi duhovi skazovati, ki jo je On nad njimi pridobil, in tako človeka pred njim varovati, ali pa ga iz njegove oblasti rešiti, če ga v posestvi ima. Ko bi Jezus ne bil satanu glave sterl, bi človek in vsa natora neprenehama zdihovala pod njegovo oblastjo, in ne Cerkve ne kaj družiga bi kaj ne premoglo zoper njega. Zgodilo se je torej brez števila krati in se še zgodi, da so ljudje od hudiga duha celo obsedeni, ki ima sv. Cerkve oblast jih izganjati. Nejeverniki pa nobene pomoči nimajo, ker niso v naročji matere sv. Cerkve, kateri je oblast dana tudi hudobnim duhovam zapovedovati in torej svoje verne Jezusoviga zasluženja popolnoma vdeleževati. Torej ni čudo, kar misijonarji dostikrat še zdaj prav zanesljivo pripovedujejo, da namreč hudič nejevernike večkrat prav posebno nadlega.

Kaj pa pomeni, ko pravimo, da Bog koga blagoslovi ali žegna?

Se pravi, da mu Bog kako dobroto dodeli, da mu da posebno srečo itd. Tako je Bog blagoslovil že perve starše v sv. raju, in živali, ki jih je stvaril, da naj se njih število v blagor ljudi zmnožuje. Ravno tako je Bog blagoslovil Noeta, družiga očeta človeškiga rodú; tudi Abrahama, Izaka, Jakopa, Putifarjevo hišo v Egiptu zavoljo nedolžniga Jožefa. Tudi leto žegna Bog, da je rodovitno, kakor se v psalmih bere. (Ps. 64, 10 - 14.)

Kterim svetim opravilam so blagoslovila podobne?

Podobne so svetim sakramentam, ker so pri njih zunanje ali vidne znamenja, kakor pri sv. sakramentih, in te znamenja na vikši pomoč kažejo.

Kako se blagoslovila od ss. sakramentov ločijo?

1. Sveti sakramenti so od Kristusa postavljeni, blagoslovila pa od sv. Cerkve s Kristusovo oblastjo. 2. Sakramenti delc zlasti in nar bolj dušne dobrote, blagoslovila pa

posebno časne dobrote. 3. Sakramenti dodelé gnado, če le v človeku zadržka ni, pri blagoslovilih se na to izhaja, če je človek za nje zmožin, in na druge okolišine, očitno ali skrivne namene Božje. 4. Sakramenti so zapovedani in potrebni, blagoslovila pa nasvetvane, dobre in koristne.

Kakošne gnade in dobrote delé blagoslovila?

1. Odušanje odpustljivih grehov in časnih kazni; 2. posebne gnade, ki k dobrimu budé; 3. odvrtačo hudobniga duha in njegovo moč; 4. delé večkrat telesno zdravje in enake časne dobrote.

Z g l e d.

V življenji sv. Terezije imamo lep zgled, koliko pomagajo cerkvene blagoslovila ali žegni, na p. žegnana voda, ako se je človek z vernim srcem in z zaupanjem poslužil. Vidil je satan, koliko sv. Terezija s toliko svetim življenjem in tako lepimi zgledi njegovi moči škoduje, kako velike zaderge njegovimu zapeljevanju na daljo in širjavo stavi, koliko duš mu bo izterganih. Začel je torej ta trinog v svojim grozovitnim serdu svetnico strašno terpinčiti in jo po Božjim pripušenji po znotranje in zunanje nadlegati. Neprenehama ji je britkost zbudoval, de je goljufana in oslepljena; bilo ji je, kakor de bi ne mogla nič dobriga storiti, še kaj dobriga misliti ni čutila moči v sebi. Tudi se ji je skušnjavec prikazoval v mnogih podobah in strašilih in ji je marsikterikrat tudi na telesu veliko terpljenje delal. V tem britkim stanu, v katerim so jo večkrat tudi njene sestre našle, si je služabnica Božja pomagala z znamenjem sv. križa, in posebno z blagoslovljeno vodo. Rekla je, de žegnana voda je vselej hudobo odpodila, in de ji je vselej tolažbo in nebeško moč dodelila, kadar je sebe ali pa sestre z njo pokropila. K temu je pristavila lepe besede: „Vidim, kako imenitno je vse, kar je od sv. Cerkve napravljeno, in kej veliko vteho mi dela, ko se prepričam, de blagoslovne (žegnavave) Cerkvine besede toliko moč imajo.“ Pristavila je pa še besede, ki morajo posebno služabnike greha pretresti, rekoč: „Ako hudič s telesam in z dušo, ki vender njegova ni, tako dela, ko mu Gospod dopusti; kaj bo še le s tistimi počel, ktere kakor svoje posestvo ima?“ (Ott. Leg.) (Dal. nast.)

Pogovor dveh protestantov od Lutrovih nauk.

Poleg nemškiga. — Spisuje Marešič.

Tretji pogovor.

Od rimske cerkve in papeštva.

Vilko. Unidan si me, Bogoljub, napeljal reči, de je bil Luter bahač in lažnik, drugič sim ti mogel spoznati, de Luter podobe priporoča, in njih dobrote skazuje, vse to služi Lutru in naši veri v sramoto; zdaj ti bom pa eno zagulil, de se ne boš mogel iz mreže rešiti.

Bogoljub. Kaj taciga ti je v glavo stopilo, ali v misel prišlo?

V. Katoličani krivično in lažljivo učijo od rimske cerkve, od papeža, od odpustikov, od svetnikov itd.

B. Dobro, dobro! Vse po versti pride v najni pogovor. Povej mi kot luteranec, kaj misliš od rimske cerkve?

V. — Nič družiga ne, kakor de ni prava cerkev, kajti v nji papežu božjo čast skazujejo, in je v nji veliko vraž in malikovanja.

B. Molči vender od malikovanja, in misli na oniga Kristjana, ki jo je bil zavolj tega pod nos dobil, tudi meni se nad takimi besedami gujusi; drugo pa vse hočeva pregledati, in iz pravih Lutrovih bukev dokaze dobiti, de Luter bolj s katoličani, kakor pa z nami luterani derži.

V. — Ni mogoče!

B. — Kmalu boš vidil. Odpri prvi zvezek, in beri na strani 166, b. Luter je 1519 pisal.

V. — Že imam: „De se rimska cerkev pred vsako drugo nar bolj časti, ni dvomiti; tukej je sv. Peter, sv. Pavel, šest in štirideset papežev in dosti sto tavžent martnikov kri prelilo, ti vsi so pekel in svet premagali; lahko tedej spoznamo, de je Bog na to cerkev svoje oko posebno obrnil.“ — Ni mogoče! To je taende Luter pisal, preden je bil razsvetljen in zadosti po svetim Duhu pokrepčan.

B. Zopet ne veš, kaj govoriš? Ni kali Luter, po naših mislih kot orodje sv. Duha, v letu 1517 začel vero prenarejati? in leta 1519 se je še tako lepo za rimsko cerkev poganjal! Odpri tretji zvezek in beri stran 56, b. in vidil boš, kaj je Luter 1825 od tistih pisal, kteri so se izgovarjali, de še niso bili v začetku od svetiga Duha razsvetljeni.

V. — „Zato je to gotovo hudič, ki se skrito in po razbojniško priplazi, in se potlej izgovarja, de ni bil v začetku v Duhu zadosti močan. Tako se Duh božji ne izgovarja; moj hudič, dobro te poznam!“ . . . Kamo te verstice namerjajo?

B. Luter je te verstice leta 1525, tedej osem let po začetim popravljani, pisal zoper nektere prenarejavce vere, ki jih „nebeške preroke od zakramenta“ imenuje, kteri so se izgovarjali zavolj svojih zmešanih glav, de še niso bili v začetku razsvetljeni, in jim pravi: „Tako se božji duh ne izgovarja.“

V. Tega Lutru ne morem poterčiti, sv. Duh tudi dostikrat polagama razsvetljuje.

B. Res je, sv. Duh razsvetljuje nektere le polagama, pa le same za se; Luter je pa pisal zoper možé, kteri so hotli biti učeniki v cerkvi, in so danes to, jutri temu nasprotno učili, desiravno mora biti v cerkvi zmiraj en in ravno tisti nauk. Lej, moj prijatelj! po spričevanji našiga Lutru vodi take možé, kteri pravijo, de v začetku še niso bili zadosti razsvetljeni in v duhu pokrepčani, hudič, ne pa sveti Duh. Če še enkrat pričáš, de Luter ni bil koj v začetku prenareje razsvetljen, pričáš prav po Lutrovim nauku, de ga je vsaj prve leta hudič vodil. . . . Varuj se!

V. Kaj taciga nisim nikoli mislil, in besedo nazaj vzamem.

B. Postaviva, de Luter še ni bil leta 1519 zadosti razsvitljen, ampak naprej druge leta je bil prav razsvitljen; kaj ne?

V. Bog obvari! jest pravim, de je bil razsvetljen koj v začetku.

B. — Te je začelo skrbeti, Vilko? Jest le pravim: postavim, de v začetku ni bil razsvetljen, je pa — —

V. De, de, postavim, pa ne dopustim.

B. Iši zdaj v četertim zvezku, kaj je Luter 1528, tedej enajst let po začetim prenarejevanji dvema fajmostrama od kersta pisal, glej stran 320, a.

V. Tu je: „Spoznamo, de je pod papeštvam veliko keršansko dobriga, še več, vse keršansko dobro, in de je od tod k nam prišlo; spoznamo, de je v papeštvu pravo sveto pismo, pravi kerst, pravo sveto Rešnje Telo, pravi ključi v odušanje grehov, pravo pridigovanje in pravi katekizem. — — — Rečem, de je pod papežem pravo keršanstvo, res, prava lepota keršanstva, veliko pobožnih in veliko svetnikov. — — — Ak je pod papežem keršanstvo, tedej mora keršanstvo biti Kristusovo telo in ud; ak je keršanstvo njegovo telo, ima keršanska vera praviga Duha, evangelij, vero, kerst, sakrament, ključe, pridigovanje ali besedo božjo, molitev, sv. kerst, in vse, kar mora keršanstvo imeti. . . .“ Ho! ho! ho!

B. — Takaj poiši v sedmim zvezku stran 169, b in beri, kaj je Luter 1538, to je, eno in dvajset let po začetku prenareje od sv. Janeza besed v 16. poglavji pridigoval.

- V. — „Resnično je, pod papežem je božja beseda, apostolstvo, od teh (papeževih) smo sveto pismo prejeli, tudi kerst, sakramente in prižnico; kaj bi bili vedili drugače od tega? Zatorej mora pri papeževih biti vera, kersanska cerkev in sv. Duh.“
- B. Glej Vilko! ali še tudi takrat ni bil Luter razsvetljen — eno in dvajset let po začetni reformaciji, prenareji?
- V. Tiho, tiho! se vé, de je bil razsvetljen.
- B. Pomisliva zdaj malo to, kar je Luter od rimske cerkve učil. Če je rimska cerkev pred vsimi drugimi spoštovana; če se zavolj tega, ko je sv. Peter in Pavel in šest in štiridesettavžent marternikov ali mučencov, ki so v ti cerkvi kri prelili, pekel in svet premagali, če se zavolj tega, kakor Luter pravi, z roko otipa, de je Bog na to rimsko cerkev sosebno gledal, je tedej jasno, de naša cerkev ali vera ni prava, de je Bog ne časti, de se Bog na njo posebno ne ozira.
- V. Res je tako.
- B. Če je to res, mora tudi res biti, de papeževe vere ni hudič postavil, kakor Luter v nekim spisu govori.
- V. Molči mi od tega spiska! Nisim nikakoršen prijatelj papeževe vere, in vender me ta spisek vselej ježi, kadar se nanj sponanim, in sim že marsikterimu rekel: Luter bi ne bil smel tako pisati.
- B. Ti veš, Vilko, kakor jest, de vse, kar je pohušljiviga in gerdiga, vse kar je iz jeze in sovraštva govorjeniga in pisaniga, de vse to je zoper svetiga Duha, in ne pride od sv. Duha, kteri je Duh mirú, ljubezni in krotkosti. Če tedej ravno tisti človek od ravno tiste reči danes krotko, mirno, brez jeze piše, jutri pa z grenkimi, strupenimi besedami, ktere kažejo jezo, sovraštvo; pojutrišnjim pa le sopet mirno, pohlevno, kakor prevčerišnjim, pa tudi od ravno tiste reči: povej mi, kako čem misliti, kdaj je taki človek z razsvetljenjem sv. Duha iz kersanske ljubezni do resnice pisal? Kaj misliš?
- V. Če ti hočem kot dober kristjan odgovoriti, moram reči, de takrat kadar je mirno brez gerdih besed govoril in pisal.
- B. Lej Vilko, kadar je Luter od začetka reformacije, prenarodbe, pa do svoje smerti od katoliške cerkve mirno in krotko pisal, takrat je pisal katoliški veri v čast; kadar je pa pisal zoper katoliško vero, je pisal v togoti, v prevzetnosti, torej z gerdimi, strupenimi besedami. Moram tedaj po vodilih kersanstva spoznati, de tudi jest raji za resnico imam, kar je Luter za katoliško vero pisal, kakor pa to, kar je on zoper njo govoril in pisal; tako svoji vesti zadostim. Kaj misliš ti od tega?
- V. Kaj vem?
- B. Na primer: Ti bi imel soseda, kteri bi bil zoper tebe, in ti bi ga zato sovražil, vender pa bi ti od soseda veliko dobriga pripovedoval; kakošim sklep bi ljudje iz tvojiga govorjenja storili?
- V. Taki sklep. Če bi jest od svojiga sovražnika kaj dobriga pravil, de mora vse to biti gola resnica.
- B. Zatorej moramo tudi mi soditi, de je vse, kar je Luter kot sovražnik papeštva pisal za papeštvo, prej in gotovši res, kakor pa to, kar je zoper njega pisal? 1. Če je tedej, po Lutrovih besedah, v katoliški veri veliko dobriga, celo vse kersansko dobro, ne more to v luteranstvu biti, ki drugo drugimu zopergovori. 2. Če je v papeštvu pravo sveto pismo, ga mi ne moremo imeti, ko se naše z unim ne zлага. Luter pravi: Mi imamo sveto pismo iz papeštva ali od katolikov. Smo ga tedej od katolicánov prepisali. Katoliki imajo izvirní spis, in mi le prepis; od kod izhaja, de v prepisu marsikaj pogrešamo, kar se v izvirnim najde? kdo nam je dal pravico, te ali une bukve izpustiti? 3. Če je v papeštvu zakrament sv. altarja, kakor Luter piše, pa mi praviga

nimamo. 4. Če ima papeštvo prave ključe v odpušanje grehov, jih pa naši duhovniki nimajo. 5. Če imajo papeževi pravi katekizem, ga pa mi nimamo, ki naš katekizem in katoliški sta si grozno naskrižem. 6. Če je pod papežem, kakor Luter sam pravi, pravo kersanstvo, pri čem smo mi, Vilko?

- V. Ne bi bil mislil, de v svojim pogovoru tako dalje prideva!
- B. Če je toliko papežev za Kristusa svojo kri prelilo, in če je pod papežem cvetje kersanstva, ne more biti papež nikakoršen antikrist.
- V. Kar je tukaj Luter v letu 1528 pisal, to našo vero močno stresa, in je vse za katoliško vero.
- B. Če to, kar je Luter kot sovražnik katoliške cerkve tej cerkvi v prid pisal, s tem primerim, kar je zoper njo pisal, moram se, če nočem enostransko in nespametno delati, z Lutram za katoliško vero izreči, in se v njeno naročje nazaj podati, ko ta cerkev, kakor Luter sam pravi, ima svetiga Duha, tako se znajdem v cerkvi, ktera se ne more zmotiti in ne golufati.
- V. Aló, aló! Bogoljub! kaj praviš? . . . cerkev, ki se ne more zmotiti? Ne obstoji kali cerkev iz ljudi, kteri so zavolj prirojene slabosti mnogim pomotam podverženi?
- B. Škoda, de moram zdaj pismo v Frankobrod prijatelju Danielu pisati, ne zameri mi, jutro pridi k meni na kosilec, in ti bom skazal, de se katoliška cerkev ne more zmotiti.
- V. Že pridem. Bog te obvari!

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Poslednji dan stariga leta so mil. škof prečastitljivi gospod Jernej Vidmar v stoljni cerkvi, ki je bila vsa natlačena s poslušavci, pridigali od posvečevanja človekoviga. — Sv. Štefana dan, ko so rokodelski družniki svojo božičnico obhajali, so jih tudi milostni škof s svojo pričujočnostjo razveselili. Vpričo še družih mnogih častitih dobrotnikov in prijatelov te družbe so se slišali veseli in podučljivi ogovori in pesmi v obeh jezikih. Poslednjič so gosp. družniški vodja, dr. Vončina, Njih milost v imenu družnikov za njih pričujočnost in poslavitve priljudno zahvalili; Njih milost pa so v odgovoru družnike k lepi in kersanski edinosti opominjali, na ktero je tolikanj bolj ozir imeti, ker se tukaj mnogotere narodovnosti strijnajo, de se vsaciga prepira ognejo.

Iz Ljubljane. Poslednji dan uniga leta so v. č. g. stoljni dekan Jožef Zupan med duhovskim spremstvom in v pričo obilniga duhovstva pri sv. Kristofu pokopali v. č. g. Simona Schreyer-ja, vpokojeniga fajm. terbiškiga iz kerške škofije. Ranjki je že delj časa bolehen stanoval na pristavi svojiga brata blagorodniga gosp. tergovca Jožefa Schreyer-ja, v Savlji na Ježici, in je 28. grudna umerl. R. I. P.!

Iz Ljubljane. Šentjanžev dan ob 3,1 ponoči je ugasnila velika zvezda na obnebji slovenskiga slovstva, prečastitljivi gosp. Frančišk Seraf. Metelko, duhoven resnične pobožnosti, učen mož, oče ubožnih in potrebnih. 29. grudna pa po Sih zjutraj so imeli korar in stoljni dekan in fajmošter visokočastiti gospod Jožef Zupan med spremstvom in pričo lepiga števila vernih v stoljni cerkvi za ranjcim mertvaške molitve in slovesno sv. mašo. Od obilniga duhovstva in družih prijatelov in verniga ljudstva k sv. Kristofu spremljeniga so ga potem imenovani v. č. gospod korar materi zemlji zročili. Bolezen ranjeiga je bila prav kratka, desiravno so bili sicer že delj časa bolj revni in opešani, so vender bili še zmiraj na nogah in sv. Dan so z velikim trudam še eno mašo brali, poprejšnji dan tudi še spovedovali. Sveti Dan so hudo zboleli — pljuča so jim opešali — in ravno tisti večer so bili prevideni s ss. zakramenti za umirajoče. Ob zgorej imenovanim dnevu in uri

pa so časnimu slovo dali v 72. letu svojiga življenja. De-
diči, kakor se sliši, obilne zapuščine so uboge sirote. Bili
so ranjki gosp. Metelko priprost gospod, z malim sami zase
zadovoljni; kjer koli pa je bila kaka nesreča, pogoriše,
lakota, ali sicer revšina ali potreba, so bili ranjki gotovi
pomočnik, in pa z obilnim darom, kakor dostokrat tudi ča-
sniki pričajo, desiravno, kakor menimo, je desnica veliko
veliko storila, za kar levica vedila ni. Večkrat smo le od
strani zvedili, od ktere plati je prišlo, ko smo kak posebin
dar v Danici zaznamjali. Rečeno pa je: „Dajte, in se
vam bo dalo.“ Bog je ranjčimu pri vsih milovsinah tjih
imetek obilno oblagodaril, de bodo še pozne leta po njih
smerti uboge z zapuščene sirote utého imelc. *)

Kar tiče njih delavniga življenja ték, naj ob kratkim
povemo, de so bili g. Metelko 14. mal. serp. 1789 rojeni v
Škocijanu na Dolenskim; 11. kim. 1814 so bili v Ljubljani
mašnik posvečeni; z dekretam 21. kozop. ravno tistiga lista
so bili poslani v Gôrje na Gorensko za duhovniga pomoč-
nika; že precej naslednje leto 1815, 18. mal. serp. so bili
poklicani v Ljubljano za kateheta pri stoljni cerkvi; od 18.
majnika 1815 do 8. kozop. ravno tistiga leta so bili po
smerti g. Jož. Kosa tudi podvodja v škofijskim semenišu.
S cesarskim sklepam 14. sveč. 1817 pa so bili imenovani
učenik slovanskiga jezika na Ljubljanski liceji in so v tem
poklicu ostali do 18. vel. serpana 1857, ko so se s cesar-
skim redam, zlatim križem, poslavljeni podali v zasluženi
pokoj. Po letu 1848 so g. Metelko nekaj časa tudi staro
slovenšino učili, v kateri so bili dobro izurjeni. Njih zasluge
za slovensko slovstvo so sploh znane; brez Metelkove slov-
nice in učenja bi slovenšina mende nikoli ne bila tolike čis-
tosti in popolnosti dosegla. Vse, kar je pozneje slovniškiga
pisaniga, ima Metelkovo slovnico za podstavo, in kdor koli
se je želel slovenšine dopolno izučiti, se je mogel tudi me-
telčice lotiti, desiravno so se je marsikteri zavoljo novih
čerk nekoliko bali. Mora se pa tudi reči, de se slovenšina
tudi pozneje ni v toliki čistosti in izverstnosti pisala, kakor
takrat, ko je bila metelčica v cvetji. Kdor nad tem dvomi,
naj prebira z metelčico pisane dela tiste dobe in se bo pre-
pričal. Želimo, naj bi kdo verstnikov ali prijatlov ranjeiga
njegovo življenje in djanje, zlasti v slovstvenim oziru ne-
koliko bolj opisal, de se v prid slovenstva njegov spomin
vredno preslavlja in ohrani. Iz ravno tega naumna bi se
mu spodobil tudi spominek na gomili, desiravno si je nar-
boljšiga med sirotami sam postavil. —

Naj rečemo še k sklepu zastran duhovne lastnije ranj-
eiga, de je bil mož brez strasti, verus Izraelita sine dolo.
Njegova poterpežljivost z marsikterikrat sitno in nespremiš-
ljeno mladostjo je zlatá in začudovanja vredna; njegov mirni
duh redek dar. Blagor krotkim! zemljo bodo posedli. — Bog
mu daj večni mir, in večna luč naj mu sveti!

Ker je tudi gosp. fajm. Jožef Bevk, kakor slišimo,
za premrazenjem in vnetjem pljuč, te dni po kratki bolezni
umerl; je krajnska dežela ob enim dva verla rojaka zgu-
bila. Gosp. Bevk je imel posebni dar, lepo mirno, prav
mično in prepričavno pisati, kakor kažejo nekteri spisi sem
ter tje v Danici s podpisam „X“ ali „Križnogorski.“ Bog
mu daj večni mir in pokoj!

Iz Ljubljane. Pervi list „Učiteljskiga tovarša“

*) „Novice“ zastran oporoke to-le za gotovo naznanujejo: Razun
zapuščine za zlahoto: 500 gld. za maše; 300 za stoljno cerkev;
po 300 za ubožne bolnike vsake ljubljanske fare; po 100 za
bolnike v Škocijanu, obojnaim Mokronogu, v Šmihelu pri Novim
mestu in v Gorjah; 3 šolske zaloge (štip.) po 80 gold.; 1000
gld. za zalogo invalidov; 1000 za Alojzjeviše; 6000 za 6 daril
po 50 gld. na leto za marljive učence ljudskih šol; 200 gld.
za ubožne latinske šolce; 10.000 gld. za šole v Škocijanu,
Šmarjeti, obojnaim Mokronogu in pri sveti Trojici. Vseskupni
dediči so ljubljanske sirote zakonskih staršev do 15. leta, ki
nimajo staršev ali pa uboge starše. 15 gld. na leto tistimu,
ki v nedeljski šoli rokodeljskim učencam zlobodratu brani; du-
hovne bukve bogoslovcam, druge pisanja ljubljanski bukvarnici.

obsega naslednje tvarine: Ogovor do tovaršev učencov;
perva besedica (pesmica); podoba dobre šole; lepa odreja;
šolska drobtinica; opominek za orglavca; družba v prid
učiteljskim vdovam in sirotam na Krajnskim. Književnost
(naznanila bukev); novice (dopisi itd.); učiteljske premembe.
Spisi so v pravim kersanskim duhu; po taki poti bo ta list
pravi rednik učenstva in učenstva in vgodna podpora sv.
Cerkve. Velja 1 gold. 50 kr. za celo leto.

Iz Marburga. 28. grudna. V semeniški cerkvi sv.
Alojzija, ktero smo tako rekoč celo prazno našli, smo do-
delali veliki oltar in prižnico, in sicer s pomočjo milodarov
duhovnov vse škofije; ktere so nam z veliko ljubeznjivostjo
in obilnostjo od vsih strani pošiljali. Delo se smé lepo, po
pravilih umetnosti izpeljano, in tudi za pobožnost spodbu-
dovavno imenovati. Verh oltarja je lepo vmesten letopis, ki bo
pričeval od roda do roda radodarnost in pobožno gorečnost
sedanjih duhovnov naše škofije, in se tako glasi:

**PraesVLe Antono Martino ClerVs LaVantInVs VrlbVs
VultIs Divo Aloyslo ereXIt.**

V praznik neomadežaniga spočetja Marije Device, ki
je visoka patrona Lavantinske duhovšnice, so blagoslovili
novi oltar prečastiti gospod Mihael Pikel, korar stoljne
cerkve in vodja v duhovšnici. Zaupamo s pomočjo Božjo
in blagoserečnih dobrotnikov še 4 druge potrebne oltarje v
prihodnjim letu postaviti. — Od „Drobtinic“ za leto 1861
so štiri pole že natisnjene. Kinčala jih bo podoba sv. Janeza
Kerstnika, patrona stoljne cerkve in pogled marbur-
škiga mesta, kateri bo pridjan popis prestavljenja Lavantin-
skiga škofijskiga sedeža s Koroškiga na Štajersko.

Razgled po kersanskim svetu.

Na Dunaji je bratovšina sv. Mihela v podporo sv.
Očeta ustanovljena. Postavljen je odbor za dunajsko viksi
škofijo, ki bo sprejemal darove od posameznih odborov vsake
fare. Družniki plačujejo nar manj 1 nov kr. na mesec in
nekaj molijo. Bratovšina je od sv. Očeta poterjena in z
odpustki sklenjena.

Csanadski škof Aleksander Bonnáz je bil 18.
u. m. med velikimi slovesnostmi, cerkvenimi in mestnjanski-
mi, vmesten.

Škaričeviga sv. Pisma je že 48 snopičev na svitlim
in dospelo je delo do prvih bukev Makabejcev. Skozi let
in dan, kakor g. spisavec naznanuje, bi utegnilo delo do-
končano biti. — Kolikor smo se v to obsirno delo ozerli,
je razumljivo predstavljeno in dobro razlagano.

Nedavno umerli fajmošter v Mannswörth-u je
nadškofijsko mladenšnico na Dunaji postavil vesoljno dedinjo,
kteri bo torej 10.000 gold. došlo.

Zavolj ponovljene prepovedi nekiga viksiga pa-
stirja, de naj katoliški posli ne hodijo k judam v službo,
so pred nekaj časam dunajski judovski in judeževavski listi
grozno ceptali in prendali. Dogodba, ki jo „Schw. Kirchbl.“
iz Manheima pripoveduje, v novo spričuje, kako potrebna
je taka naredba sv. Cerkve. Judovska deržina D. je sredi
kimovca mlado katoličanko iz Genfa za odrejevavko svojih
otrók sprejela in ji v pogodbi popolnoma prosto spolnovanje
njenih verskih dolžnosti zagotovila. Komej pa je bila v hiši,
jo začno judje k odpadu pregovarjati, in ko besede ne zdajo,
se lotijo vsakterih zukanj in zvijač, zasmehovanja ss. za-
kramentov in duhovnov. Vmes so tudi mečji strune nape-
njali, in judovska mati je obljubila katoličanki zlato verižico,
ako odpade. Deklica pa je ostala stanovitna in je konec
kimovca to judovsko gnejzdo zapustila.

Iz Rima pišejo, de sv. Oče se bodo ob hudim času
podali v svojo grajšino v Kastel Gandolfo ob albanskim
jezeru. Generalu Goyon-u, ki je velikrat pri njih, je rekel
Pij IX.: Vem, de bodo Piemončanje prišli; našli
pa bodo le 69letniga Janeza Mastai-a, ne pa pa-
peža. Sv. Oče namreč bodo v taki sili nekiga kardinala,

ki je zunaj sardinske moči, pooblastili, in ta bo razderl osnove sardinskiga kralja in njegoviga zaveznika. Kdo de je ta pooblastenec, se ne vé; „Gegenw.“ meni, de je ali na Španskim ali pa na Avstrijskim.

Rimsko. Sveti Oče so v skrivnim zboru 17. grudna u. l. imeli ogovor, v katerim so zaznamnjali glavne gerdobije dandanašnjiga časa, namreč: figamostvo (nezvestoba); nejevera; novokopitna veda in slovstvo; nečistost. Morebiti drujkrat kej več.

Francoska barka „Isis“ je opravila prav naglo vožnjo krog zemlje: 19. mal. travna (apr.) uniga leta je odjadrala s pomorsko vojno proti Tahiti, 16. kim. (sept.) pa je bila zopet v pristani Brestu. Je tedaj v 210 dneh priplavala okoli zemlje.

Francoska cesarica je 100.000 fr. pariškemu kardinalu Morlot-u za dar sv. Očetu zročila.

Napolitansko. Nekdo, ki je sicer ves Viktor-Emanvelovec, piše od stanú na Napolitanskim: „Po vsih krajih se je razodelo, de glasovanje ni bilo od večine ljudstva. Piemonteska vlada ni zmožna, si sočutje v deželi pridobiti. Upor, ki po Abrucah velikansko glavo vzdiguje, se bo tudi v Sicilii napravil, in utegniti bi tudi v Neapeljnu zavreti. Piemonteze imajo kakor vsiljence; bojé se jih, ljubijo pa jih ne. Piemonteska vojna ljudi le s studam in nezaupnostjo navdaja. Kupčija zastaja, lov za častmi in službami je kar nagnjusin. Zapravljanje državniga premoženja je neverjetno visavo doseglo itd. Viktor Emanvel hoče iz napolitanskiga velikiga mesta oditi, de bi neogibljivim muledvavcam ušel; Viktor Emanvela nimajo radi.“ — Prihod kardinala Sforza 30. listp. je pričal, kako so se prijatli praviga kralja že osercili. Nar veči del hiš uniga mestniga oddelka, kjer je stoljna cerkev in nadškofija, je bil iz proste volje razsvitljen. Oborožene derhali z vsim divjanjem, vpitjem in pobijanem oken niso mogle vsih ostrasiti, de bi bili luči odmaknili, temveč postavili so se nesramnežem s tako stanovitnostjo, de so se večidel razkropili. 1. grud. se je rohová v novo pričel in hrum je bil tolik, de je narodova straža le s težkim trudam razgnala za nadškofa in zoper njega vojskuječe.

Sardinija se napenja, kakor žaba prejden je počila, za narodno odrešenje, to je, za prideržanje priropaniga in za priropanje tega, kar se diši. „Vsakorsno orožje hoče zoper sovražnika rabiti.“ Lepa čast! Sicer bi tega ne bilo treba „Opinioni“ praviti, ker so rovarji že sami dosti očitno pokazali. Tudi si je neki „Italija svoje moči svesta, se ne dá z nikakoršnimi zavezami vezati in hoče svoj lastni sodnik biti.“ Poslednje dvoje je očitno, prvo se bo pokazalo, če se ji ne bo kje zgodilo, kakor napihujoči žabi. Sicer pa tisto trafficare — trafficare, barantati, ne kaže preveč svestosti. Rim hočejo s cekini kupiti, Benedke kupiti, kralja Franca II. so hotli k predaji premotiti: pa se nikjer ne dá. Torej pa le vnovič pihajo oginj, in sicer zoper Avstrijo na Beneškim, na Turškim, na Ogerskim.

Šeptá pa mende že precej glasno rovarska kača, ki svoje lastne otroke žrè, de imajo rovarji rudečkarji že osnovano, kako bodo po vstrojeni laški zvezni republiki tudi francoski prestol prekucnili. Velikanama prekucuhov se pri tacih glasih gotovo kolca; tode, s kakorsno mero kdo meri, s tako se mu bo odmerjalo. Na Napolitanskim gre vse prek; lakota in splošna nezadovoljnost gospoduje. To je sreča, ki so jo rovarji obetali. Oboroženi kmetje po več sto krožijo po Abrucah. Tudi Kalabrija se vzdiguje za praviga kralja Franca II.

Na Sicilskim gospodarijo kolobocije, upori zoper rovarsko vlado, tatvine in morije vkljub policajev po vsih oglih. Sploh je na „svobodnim“ in „osrečenim“ Laškim žalostno za dobre in poštene; nevarno za tiste, ki kej imajo. V Turinu neki žuga celo razkolništvo.

Po dezelah, turški vladi davčnih, tudi vrè. V Vlaškim so neki sternjene glave madžarskiga in poljskiga izselstva, ki iz Sardinskiga denar in orožje dobivajo, in so z velikimi rovarji odzunaj v zavezi. Iz tega namena turška vlada čujno stražo na noge spravlja.

Na Kitajskim so Angleži in Francozje s kineškim cesarjem mir sklenili; pravijo de tudi v prid katoliške vere.

V Jeruzalem mende Rusje prav obilno popotvajo; vsak parnik, ki na 14 dni prihajajo, jih 30 — 40 prinese. Proti koncu listop. jih je bilo 200 v svetim mestu, in odsihmal do Velike noči jih 1000 do 1500 pričakujejo. — To ljudstvo se mora z molitvijo premagati, de se začne spreobračati, kakor Angleži; potlej pa naj Jeruzalem obljudujejo, kakor jim je drago, — če hočejo tudi poslovenijo. Ss. Ciril in Metod, sveta brata, za nas Boga prosita!

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Dolskimu fajm. gosp. Jan. Breclniku je privoljeno v pokoj se podati; torej je dolska fara 17. grudna u. l. razpisana. — Šentjurski fajm. pri Svibnji, gosp. Jož. Bevk, je 19. grud. u. l. umrl; torej je imenovana šentjurska fara 27. u. m. razpisana. — Lokalija Banjaloka je po odpovedi ondotniga lok. gosp. Ant. Železnika (ki se mende zavolj bolchnosti v pokoj podá) izpraznjena in 19. grud. razpisana. Za prvo duhovnijo se prošnje ravnajo do slavn. c. k. deželniga davčniga vodstva v Gradcu; za poslednji pa do vis. c. k. primorsko-krajnskiga poglavarstva v Terstu.

Spremembe v lavantinski škofii. Č. g. Franc Krajnc je postavljen namestnik pri mestni fari na Ptujem, č. g. Nikol. Bratuša namestnik pri stoljni cerkvi v Marburgu; — g. Joan. Košar kaplan v šent-Janži pri Draubergi. — Č. g. Vincenc Šišek, lokalist v šen-Petri pri slovenjim Gradci je penzioniran.

Darovi za sv. Očeta papeža Pija IX.

Iz Loke 2 gold.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. Sk. v T.: Se bo tako pobotalo, kakor ste rekli; zastran družih reči o priliki v pismu. — Gg. M. Nov. v P. in J. Luk. v K.: Smo naročili za celo leto. — G. Fr. K. v M.: Za oba in za celo leto naročeno. — G. Fr. A. Koš. v S.: Naročili za pol leta. — V. g. St. v Br.: Za vse naročeno; zastali listi se bodo doposlali. — G. A. P. na T.: Naročeno in vse po Vaši želji. — G. Hl. v G.: V pismu. G. Ant. P. Sel.: Smo naročili za celo leto, in 30 kr. je ostalo. — G. M. na R.: Opravili.

Gospodje, ki niso še naročeni in prvi list dobijo na ogled, so priljudno prošeni, ako se bodo naročili, naročnino hitro poslati do založništva „Zgodnje Danice,“ de se bo prihodnjič vedilo, dosti listov natisniti.

Zgodnja Danica veljá:

Za celo leto po pošti	2 gold. 70 kr. n. dn.
Za pol leta po pošti	1 „ 35 „ „
Za celo leto v tiskarnici	2 „ 12 „ „
Za pol leta v tiskarnici	1 „ 6 „ „
Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača —	„ 20 „ „
Ako je treba napis med letam prenarejati —	„ 15 „ „

Opomba. Odpravništvo želi, de bi stari naročniki z naročnino poslali natisnjeni napisni listič, na katerim naj se tudi popravi, ako je v napisu kaka skaza.

Luka Jeran,
vrednik.

Jožef Blaznik,
založnik.